

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეროვნული ცენტრი

დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა

წელწიკულ

2020

სპეციალური გამოცემა

უნივერსიტეტის
გამომცემლობა

სამედიაციო მორიგების აღსრულების საკითხისთვის

სტატიაში განხილულია მედიაციის ბუნებიდან გამომდინარე ყუხადსაღები, სამედიაციო მოხიგების აღსრულების მექანიზმების ხეგუდიხების მნიშვნელობა, მისი ხოლი, ხოგოხც მხახე-თათვის ნლობის ჩამოყადიბებისა და მხახეთა მიეხ მოხიგების პიხობათა დახლვევის პიევენ-ციის საშუადება. 2019 წლის 18 სექტემბეხს საქახთველოს პახდამენგმა მიილო კანონი „მედიაციის შესახებ“, ხომედმაც კეხდო მედიაციისა და სასამახთლო მედიაციის პიოცესთან დაკავში-ხებული საკითხები მოაწესხიგა. სამედიაციო აღსრულების ხეგუდიხების კუთხით ასევე განხოხ-ციედდა სამოქადაქო საპიოცესო კოდექსში ხიგი ცვლიდებები.

ნაშიომში განხილულია ქახთუდ სამახთდებხივ სივციეში ახსებული მედიაციის სახეების - სასამახთლო, სანოგახო და კეხდო მედიაციის - აღსრულების ანადიზი, ხოგოხც საკანონმდებლო ცვლიდებების განხოხციედებამდე, ისე კანონის დღევანდელი ხედაქციით, მათ შოხის, ევხოკავში-ხისა და აშშ-ის სამედიაციო მოხიგების აღსრულების მექანიზმების სგანდახგებზე დაყხნობით.

საკვანდო სიგყვები: სამედიაციო მოხიგება, სამედიაციო მოხიგების აღსრულება, სასამახთლო მედიაცია, სანოგახო მედიაცია, კეხდო მედიაცია, სასამახთლო მოხიგების აქტი, სანოგახო მედიაციის შედეგად მიღწეული შეთანხმება.

1. შესავალი

მსოფლიო მასშტაბით ბოლო წლებში მნიშვნელოვნად გაიზარდა მედიაციის როლი და მნიშვნელობა¹. ევროპასა და განსაკუთრებით, ამერიკის შეერთებულ შტატებში მედიაცია განიხილება სამოქალაქო საზოგადოების აუცილებელ ატრიბუტად.² ევროკავშირის მხრიდან მედიაციის, როგორც პრაქტიკული ღირებულების მქონე ინსტიტუტის აღიარების დასტურია 2008³ და 2013⁴ წლების დირექტივები, ხოლო მსოფლიო მასშტაბით - უნსიტრალის მიერ შემუშავებული 2002⁵ და 2018⁶ წლის მოდელური კანონები, რომლებმაც მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანეს წევრი ქვეყნების დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ფორმირებასა და განვითარებაში.

მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოში ნეიტრალური პირის დახმარებით კონფლიქტის მშვიდობიან მოგვარებას დიდხნიანი ისტორია აქვს⁷, თანამედროვე მედი-

* ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის ბაკალავრიატის სტუდენტი.

¹ Hopt J. K., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 7.

² Goldsmith J. C., *ADR in Business, Practice and Issues across Countries and Cultures*, Kluwer Law International, New York, 2006, 4.

³ Directive 2008/52/EC, of the European Parliament and of the Council, on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters, 21 May 2008, <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:32008L0052>> [29/11/2019].

⁴ Directive 2013/11/EU, of the European Parliament and of the Council, On Consumer ADR, 21 May 2013, <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1452443373288&uri=CELEX:32013L0011>> [29/11/2019].

⁵ UNCITRAL Model Law on International Commercial Conciliation with Guide to Enactment and Use, 2002, nb. <http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-conc/03-90953_Ebook.pdf> [29/11/2019].

⁶ UNCITRAL Model Law on International Commercial Mediation and International Settlement Agreements Resulting from Mediation, 2018, http://www.uncitral.org/pdf/english/commissionsessions/51st-session/-Annex_II.pdf [29/11/2019].

⁷ დანვრილებით საქართველოში მედიაციის ინსტიტუტის ისტორიულ ექსკურსზე იხ. დავითაშვილი გ., სასამართლო ორგანიზაცია და პროცესი ქართულ ჩვეულებით სამართალში, თსუ-ის გამომცემლობა, თბ., 2004, 13; დავითაშვილი გ., სამედიაციო სასამართლო ანუ „რჯული“ ხევსურეთში, თსუ-ის

ცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალება, ჯერ მხოლოდ განვითარების საწყის ეტაპზეა. საქართველოს საკანონმდებლო სივრცეში პირველად მედიაცია საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 2011 წლის 20 დეკემბრის ცვლილების შედეგად სასამართლო მედიაციის სახით გამოჩნდა⁸. ეს ფაქტი ისტორიული მნიშვნელობისაა, რამდენადაც ეს იყო საქართველოს მხრიდან მედიაციის თანამედროვე მოდელის დანერგვისაკენ გადადგმული პირველი ნაბიჯი. მიუხედავად განხორციელებული ცვლილებებისა და განვლილი წლებისა, საქართველოში მედიაციის ინსტიტუტის დანერგვა კვლავ გამოწვევად რჩება. არსებობს რიგი საკითხები, რომლებიც ქართულ სამართლებრივ სივრცეში სწორ იმპლემენტაციას საჭიროებს.

ასეთი გახლავთ მედიაციის შედეგად მიღწეული შეთანხმების აღსრულების საკითხი, რომლის წარმატებით რეგულირებისთვის აუცილებელია როგორც უცხო ქვეყნის, ასევე, საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ მომზადებული მოდელური კანონების, სამოქმედო გეგმისა თუ სტრატეგიების ანალიზი და ჯამში, მეცნიერული დამუშავების შედეგად მისი ქართულ კანონმდებლობაში ჰარმონიზება.

ნაშრომი მიზნად ისახავს საქართველოში სასამართლო მედიაციის ინსტიტუტის აღსრულების სწორი სამართლებრივი რეგულირებისთვის სხვადასხვა სამართლებრივი სისტემებისა და კულტურის ქვეყნებში რეგულირების შესწავლას, შედარებასა და პრაქტიკაში რეალიზებადი მოდელის იდენტიფიცირებას. კვლევის მიზანი მიიღწევა ქართული, ევროპული სახელმწიფოებისა და ამერიკის შეერთებულ შტატებში განვითარებული თანამედროვე სასამართლო მედიაციის აღსრულების მოდელის განმსაზღვრელი კომპონენტების ანალიზის შედეგად. შესაბამისად, შეიძლება ითქვას, რომ ნაშრომის მოკრძალებული ამოცანაა, საქართველოში სამედიაციო აღსრულების მექანიზმების კვლევა ქვეყანათა პრაქტიკის გათვალისწინებით.

კვლევა ორიენტირებულია შეისწავლოს მედიაციის შედეგად მიღწეული შეთანხმების აღსრულების სახეები და შეიმუშავოს კონკრეტული რეკომენდაციები საზოგადოების მხრიდან მედიაციის პროცესის სანდოობის გაზრდის კუთხით. ნაშრომში შედარებით სამართლებრივი მედოთის გამოყენებით განხილულია ანგლო-ამერიკული და კონტინენტური ევროპის სამართლის სხვადასხვა ქვეყანაში სამედიაციო შეთანხმების აღსრულების საკითხები. შედარებით სამართლებრივი კვლევისთვის შერჩეულ იქნა ის ქვეყნები, სადაც თანამედროვე მედიაციის ინსტიტუტი კულტურული და სამართლებრივი მიზეზების გამო, უფრო ადრე განვითარდა, ვიდრე საქართველოში. განსაკუთრებით, საინტერესოა საერთაშორისო გამოცდილების ანალიზი სასამართლო მედიაციის მოდელის განმსაზღვრელი პრინციპული საკითხებისადმი ცალკეული მიდგომების კუთხით, რამდენადაც ასოცირების ხელშეკრულებით სახელმწიფომ აიღო ვალდებულება დავის ალტერნატიული გადაწყვეტისა და მშვიდობიანი მოგვარების გზით გააძლიეროს და ხელი შეუწყოს მედიაციის ინსტიტუტის განვითარებას. მიუხედავად ამისა, ევროკავშირის დირექტივებს სავალდებულო ხასიათი არ გააჩნიათ, ADR-ის სამართლებრივი სფეროს დანერგვა და განვითარება სახელმწიფოსთვის მთავარ ამოცანას წარმოადგენს, მართლმსაჯულების ეფექტიანობის ზრდისა და დავების მშვიდობიანი ურთიერთმოლაპარაკების გზით გადაწყვეტის კუთხით.

გამომცემლობა, თბ., 2001, 14, 16; კეკელია მ., ტერმინ „ბჭის“ შინაარსისათვის ქართული სამართლის წიგნებში, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ჟურნ. „მაცნე“ №4, 1973, 169-170.

⁸ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, 14/11/1997, 187¹-ე მუხლი.

2. სამედიაციო მორიგების აღსრულების მექანიზმები ევროკავშირში

ევროპაში პირველი სამართლებრივი დოკუმენტი, რომელშიც მედიატორის დახმარებით მიღებულ კონფლიქტის მშვიდობიან გადაწყვეტაზეა საუბარი, თარიღდება 1648 წლის 24 ოქტომბრით.⁹ მას შემდეგ, მე-20 საუკუნის ბოლომდე მედიაცია სამართლებრივ სივრცეში იყო მანამ, სანამ 2002 წელს ევროპარლამენტმა არ მიიღო ე.წ. „მწვანე ფურცელი“ დავის ალტერნატიული გადაწყვეტილებების შესახებ,¹⁰ რომლის მთავარი მიზანი მედიაციის ინსტიტუტსა და სასამართლოს შორის ურთიერთკავშირის მოწესრიგება იყო, რათა სახელმწიფოებს ჰქონოდათ მოქნილი, ხარისხიანი მართლმსაჯულების უზრუნველყოფის შესაძლებლობა. 2008 წელს კი ევროპელმა კანონმდებლებმა შეიმუშავეს „სამოქალაქო და კომერციულ საქმეებზე მედიაციის გარკვეული ასპექტების შესახებ“ ევროპული დირექტივა, რომელშიც რიგ საკითხებთან ერთად საუბარია სამედიაციო შეთანხმების აღსრულების შესახებ.¹¹ აღნიშნული დირექტივების ჰარმონიზაცია ეროვნულ კანონმდებლობასთან ნევრმა სახელმწიფოებმა სხვადასხვანაირად მოახდინეს. სწორედ ამ ქვეყნებში არსებული აღსრულების მექანიზმების წარმოსაჩენად განვიხილავთ როგორც გერმანიის, ისე ავსტრიის სამედიაციო შეთანხმების აღსრულების საკითხებს.

2.1. სამედიაციო მორიგების აღსრულების მექანიზმები გერმანიაში

გერმანიაში მედიაციის შედეგად მიღწეული მორიგების გასაფორმებლად არ არის დადგენილი რაიმე სპეციალური ფორმა ან მოთხოვნები. თუ მხარეებს სხვა რამ არ აქვთ მითითებული, მასზე ვრცელდება გერმანიის კანონმდებლობის ის ზოგადი მოთხოვნები, რაც ნებისმიერ სხვა დადებულ ხელშეკრულებაზე. გარკვეულ შემთხვევებში, შესაძლებელია მიღწეული შეთანხმება საჭიროებდეს დამოწმებას ნოტარიუსის მიერ.¹² აქედან გამომდინარე, მედიაციის შედეგად მიღწეული შეთანხმება განიხილება ისეთივე ხელშეკრულებად, როგორც სხვა ნებისმიერი და მისი ცნობა და აღსრულება სასამართლოს მიერ უნდა განხორციელდეს ისე, როგორც ნებისმიერი სხვა ხელშეკრულების შემთხვევაში.

შესაბამისად, თუ მედიაციაში მონაწილე მხარე მომავალში კვლავ მიმართავს სასამართლოს, სასამართლო ვალდებულია მედიაციის პროცესში მიღებული შეთანხმებიდან გამომდინარე იმსჯელოს მხარის მოთხოვნებსა და ვალდებულებებზე.¹³

გერმანული კანონმდებლობის მიხედვით, მხარეებს რამდენიმე შესაძლებლობა აქვთ მედიაციის პროცესის შედეგად მიღწეული მორიგების აქტის აღსასრულებლად. აღსანიშნავია, რომ ამის განხორციელება მხარეებს სასამართლოს გვერდის ავლითაც შეუძლიათ. მორიგების აქტის აღსრულება ხორციელდება ZPO-ს¹⁴ ზოგადი ნორმების გამოყენებით.

გერმანულ კანონმდებლობაში ვხვდებით გამონაკლისებსაც. მაგალითად, პირველ რიგში, სასამართლო მედიაციაზე მიღებული მორიგების აქტის აღსრულება ხორციელდება იმავე ფორმით, როგორც სასამართლო მორიგების აქტის აღსრულების შემ-

⁹ Peace of Westphalia, <https://en.wikipedia.org/wiki/Peace_of_Westphalia> [29/11/2019].

¹⁰ Green Paper on ADR 19/04/2002, <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52002DC0196>> [29/11/2019].

¹¹ Directive 2008/52/EC, of the European Parliament and of the Council, on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters, 21 May 2008, Art 6, <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/ALL/?uri=CELEX:32008L0052>> [29/11/2019].

¹² მაგ. უძრავი ქონების გასხვისებისას, იხ. *Espilugus C., Iglesias J. L., Palao G.*, Civil and Commercial Mediation in Europe: National Mediation Rules and Procedures, Vol.I, Cambridge, 2013, 172.

¹³ იქვე, 175.

¹⁴ იქვე.

თხვევაში.¹⁵ მეორე, სანოტარო მედიაციის პროცესით სარგებლობისას შესაძლებელია დადებული მორიგების აქტის პირდაპირი აღსრულება. მესამე, თუ მხარეები პროცესში იურისტებს ჩართავენ, როგორც მხარეთა წარმომადგენლებს, მათ შეუძლიათ დააყენონ მოთხოვნა სასამართლოში მორიგების აქტის იძულებით აღსასრულებლად ცნობის შესახებ.¹⁶ მიუხედავად იმისა, რომ მედიაცია ადვოკატების მიერ შეთავაზებული მომსახურების ოფიციალურ ჩამონათვალში არ შედის, ეს საქმიანობა ამ ფაქტის გამო აკრძალულად არ ითვლება.¹⁷ ადვოკატის მიერ წარმოებული მედიაციის პროცესის შედეგად მიღწეული მორიგება შეიძლება დაუყოვნებლივ აღსრულდეს ერთ-ერთი მხარის ადგილსამყოფელის მიხედვით მდებარე სასამართლოში სააღსრულებო ფურცლის მიღების გზით.¹⁸ თუ აღსრულებაზე ორივე მხარე თანახმაა, მაშინ ამის გაკეთება მათი ადგილსამყოფელის მიხედვით არსებულ ნოტარიუსსაც შეუძლია.

თუ მხარეებმა მოსამართლის რჩევით შეაჩერეს სასამართლო პროცესი და მიმართეს კერძო მედიაციას, მიღწეული მორიგება დაუყოვნებლად აღსასრულებელი არ ხდება. ამ შემთხვევაში მხოლოდ აკრედიტირებულ მედიატორის მიერ წარმოებული მედიაციის პროცესის შედეგად შეუძლიათ სააღსრულებო ფურცლის აღების შესაძლებლობა სასამართლოს მხრიდან.

რაც შეეხება უშუალოდ მორიგების აქტის საფუძვლად სააღსრულებო ფურცლის გაცემაზე უარის თქმის საფუძვლებს, სასამართლოს აქვს უარის თქმის უფლება იმ შემთხვევაში, თუ მორიგება ბათილია, დაკარგული აქვს მოქმედების ძალა ან ეწინააღმდეგება საჯარო წესრიგს. მხარეებს მორიგების აქტისათვის იძულებით აღსრულებად ძალის მინიჭების მიზნით შეუძლიათ მიმართონ ნოტარიუსს უკვე ხელმოწერილი მორიგების აქტით. ამ შემთხვევაში, ნორატიუსი ამოწმებს მხარეთა ნებას ხელშეკრულების დარღვევის შემთხვევაში უპირობო აღსრულების შესახებ და ამოწმებს მორიგების აქტს.¹⁹ მსგავსი შესაძლებლობა აქვს ნოტარიუსს მაშინაც, როცა თვითონ მონაწილეობს პროცესში მედიატორებად. გამომდინარე იქიდან, რომ გერმანიაში საკმაოდ ბევრი მექანიზმი არსებობს მედიაციით მიღებული მორიგების დარღვევის შემთხვევაში მისი იძულებით და დაუყოვნებლივ აღსრულებისა, გერმანულმა კანონმდებლობამ არ ჩათვალა საჭიროდ საკუთარ კანონმდებლობაში ევროკავშირის დირექტივის მე-6 მუხლის დამატებითი იმპლემენტაცია, რომ მხარეთა მოთხოვნის შემთხვევაში მედიაციის პროცესზე გავრცელებულიყო მიღებული მორიგების აქტის სასამართლოს დახმარებით აღსრულების პროცედურები. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 796-ე მუხლი იურისტებს აძლევს შესაძლებლობას მათ შორის მიღწეული მორიგების იძულებით აღსასრულებლად ქცევისა, მაგრამ თუ პროცესში მხარეები იურისტების გარეშე მონაწილეობდნენ, ამ შემთხვევაში მხარეებს მოუწევთ დამატებითი ხარჯის გაწევა მათი დაქირავების მიზნით.

2.2. სამედიაციო მორიგების აღსრულების მექანიზმები ავსტრიაში

ავსტრიაში მედიაციის საკანონმდებლო რეგულირებაზე მუშაობას საფუძველი 1993 წელს ჩაეყარა და იგი ევროპის მასშტაბით მედიაციის მარეგულირებელი ნორმების კოდიფიცირების პირველ მცდელობად ითვლება.

¹⁵ Code of Civil Procedure, Section 278, <https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_zpo/englisch_zpo.-html> [29/11/2019].

¹⁶ იქვე, Section 794.

¹⁷ Reinhard G., Hannes U., Die Zukunft der Mediation in Deutschland, Beck, Munchen, 2008, 55, მითიებულია: ცეცხვაძე გ., მედიაცია დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ფორმა, თბ., 2010, 63.

¹⁸ Code of Civil Procedure, Section 796, <https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_zpo/englisch_zpo.-html> [29/11/2019].

¹⁹ Hopt J. K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 542.

რაც შეეხება სამედიაციო მორიგების ავსტრიულ მოდელს, მისი ფორმა, ტიპი და არსობრივი სტრუქტურა აქაც, არ არის კანონით განსაზღვრული. მედიატორს აკისრია ვალდებულება, მხარეებს გააცნოს მორიგების სამართლებრივი შედეგები და მიაწოდოს ინფორმაცია მისი აღსრულების მექანიზმების შესახებ. მედიატორმა უნდა განმარტოს ის გზები, თუ როგორ შეიძლება მორიგების აქტისათვის იძულებით აღსრულებადი ძალის მინიჭება.²⁰

აღსანიშნავია, რომ მედიაციის აღსრულება დამოკიდებულია მხარეებზე და მათ არჩევანზე, რაც განსაზღვრავს კიდევ მედიატორის ვალდებულებას განუმარტოს მხარეებს მორიგების სხვადასხვა ფორმათა თავისებურებები.

ავსტრიული კანონმდებლობით, მხოლოდ სასამართლოსა და ნოტარიუსის წინაშე დადებულ მორიგების აქტებს შესაძლოა ჰქონდეთ პირდაპირი იძულებით აღსრულებადი ძალა. სასამართლოს გარდა სააღსრულებო ფურცლის ამონერის შესაძლებლობა აქვთ არბიტრებს, მუნიციპალურ ორგანოებსა და ნოტარიუსებს.²¹ მედიაციის პროცესზე მორიგების შემდეგ, თუ მხარეებს სურთ, რომ მიღწეული პირობების დარღვევის შემთხვევაში მეორე მხარის მოთხოვნით შესაძლებელი იყოს დაუყოვნებლივ სააღსრულებო ფურცლის ამონერა, მაშინ გარკვეული პროცედურების გავლა მოუწევთ.²² ავსტრიის სააღსრულებო ბიურო გერმანიისგან განსხვავებით არ ცნობს იურისტების თანდასწრებითა და დამონმებით შედგენილი დოკუმენტების პირდაპირ აღსრულებას. შესაბამისად, მხარეებმა უნდა მიმართონ იმავე რაიონის სასამართლოს მორიგების აქტის დამონმების თხოვნით. მოსამართლემ მხარეებს უნდა განუმარტოს გარიგების პირობები, გააცნოს მოსალოდნელი დამონმების შედეგები და მხარეთა თანხმობის შემთხვევაში დაამონმოს აქტი. ამასთან ის უფლებამოსილია, უარი უთხრას მხარეებს დოკუმენტის დამონმებაზე. ასევე, აღსანიშნავია, რომ ავსტრიის მედიაციის აქტი ითვალისწინებს მიმართვის შესაძლებლობას ერთი მხარის მოთხოვნითაც, თუმცა მისი გაცემისთვის ორივე მხარის თანხმობაა საჭირო.²³

იდენტურ პროცედურებს მოიცავს ნორატიუსის მიერ მორიგების დამტკიცება. შესაბამისად, მორიგების აქტში ნათლად უნდა იყოს მითითებული მხარეთა ვალდებულებები, ეს ვალდებულება უნდა იყოს მორიგების საგანი და ასევე კრედიტორის უფლებამოსილება, მოითხოვოს მორიგების დაუყოვნებლივ აღსრულება. ავსტრიის სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 433-ე მუხლი, მედიაციით მიღწეული მორიგების აქტის ნებისმიერ რეგიონალურ სასამართლოში დამტკიცების საშუალებას იძლევა, თუ შეთანხმება არ ეწინააღმდეგება კანონმდებლობას. ეს წესი მოქმედებს იმის მიუხედავად, მედიატორს აქვს თუ არა გავლილი რეგისტრაცია.

3. სამედიაციო მორიგების აღსრულების მექანიზმები ამერიკის შეერთებულ შტატებში

მედიაციის განვითარებაში უდიდესი წვლილი მიუძღვის ამერიკის შეერთებულ შტატებს. თანამედროვე ამერიკული მედიაცია შეიძლება დაიყოს საჯარო და კერძო სექტორად. ერთი მხრივ, მედიაციის მხარდამჭერებისა და ორგანიზატორების როლში გამოდიან სასამართლოები, საკანონმდებლო და იუსტიციის ორგანოები, მეორე მხრივ,

²⁰ *Espilugus C., Iglesias J. L., Palao G., Civil and Commercial Mediation in Europe: National Mediation Rules and Procedures, Vol. I, Intersentia, Cambridge, 2013, 23.*

²¹ ავსტრიის სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, 433-ე მუხლი.

²² *Hopt J. K., Steffek F., Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 275.*

²³ იქვე, 276.

კი მედიაციას, როგორც მომსახურებას, ფართოდ სთავაზობენ საზოგადოებას კერძო ინიციატივის საფუძველზე დაარსებული ცენტრები, ბიზნეს თუ არასამთავრობო ორგანიზაციები და ა.შ.²⁴ მიუხედავად იმისა, რომ ამერიკის შეერთებულ შტატებში მედიაციის პროცესი სხვადასხვაგვარად წესრიგდება შტატების მიხედვით, შესაძლებელია აღსრულების მექანიზმების ზოგადი სახით წარმოჩენა. სასამართლო მედიაციის პროცესის დასრულების შემდეგ მედიატორი ვალდებულია საქმის განმხილველ მოსამართლეს საქმის დასრულებისა და მისი შედეგების შესახებ მოახსენოს. როდესაც მხარეები დავაზე ვერ აღწევენ სრულ მორიგებას, საქმე ჩვეულებრივ გრძელდება. ხოლო თუ მხარეები მორიგდნენ, სასამართლო მორიგების აქტის გაფორმებას ურჩევს მხარეებს.

აშშ-ის სასამართლოებში მორიგების ფორმალიზების სხვადასხვა ხარისხი არსებობს. ზოგიერთ შტატში მედიატორის მიერ დავის მორიგებით დასრულების შესახებ სასამართლოს ინფორმირების შემდეგ მოსამართლე თვითონ გამოსცემს მორიგების ორდერს. მორიგების აქტის იძულებით აღსრულების აქტად ქცევისთვის არ არსებობს ყველა შტატისთვის დადგენილი ფორმა²⁵, თუმცა სასამართლოს აქვს უფლება მორიგება იძულებით აღსრულებად ორდერად აქციონ. სხვაგვარად მხარეს შეუძლია მეორე მხარეს დადებული ხელშეკრულების შესრულება მოსთხოვოს.²⁶ თუ მხარეებმა მედიაციას სასამართლო პროცესის დაწყებამდე მიმართეს, მიღწეული მორიგების აღსრულება მხარეებს გამარტივებული საქმის წარმოების წესებითაც შეუძლიათ. ამერიკული პრაქტიკის გათვალისწინებით, მორიგების მთავარი ხელშემწყობი მოტივი ნაკლებხარჯიანობის შენარჩუნებაა. კალიფორნიის შტატის სასამართლო ამონმებს მხარეებს შორის პროცესში დადებულ როგორც კონფიდენციალურ, ასევე საბოლოო მორიგების აქტს. ეფექტური აღსრულების მიზნით, სამედიაციო შეთანხმება ნათლად უნდა გამოხატავდეს მხარეთა ნებას და მორიგების პირობებს. ბუნდოვანი შეთანხმება მედიაციის პირველი მტერია. ის მედიაციის დახმარებით თითქოს დროულად და ეფექტურად გადაწყვეტილი სამართლებრივი პრობლემის ხელახლა გაგრძელების, კვლავ სასამართლოში დაბრუნების და ძირითადი ხელშეკრულების პირობებთან ერთად ახალი მორიგების პირობების ინტერპრეტაციით კონფლიქტის კიდევ უფრო გამწვავებისა და გართულების რისკის შემცველია.

4. სამედიაციო მორიგების აღსრულების მექანიზმები საქართველოში

მედიაციის პროცედურის წარმართვის პროცესში მართლმსაჯულების ორგანოების ჩარევის ინტენსივობა და ხარისხი განსხვავდება ქვეყნების მიხედვით.²⁷ ქართულ საკანონმდებლო სივრცეში განარჩევენ სამი სახის მედიაციას: სასამართლო, სანოტარო და კერძო მედიაცია. აღსანიშნავია, რომ კერძო მედიაციას აწესრიგებს საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“²⁸ სასამართლო მედიაცია რეგულირდება, როგორც „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონით, ისე საქართველოს სამოქალაქო

²⁴ ცეხცვაძე გ., მედიაცია დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ფორმა, თბ., 2010, 62.

²⁵ Hopt J. K., Steffek F., *Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Oxford, 2013, 1280.

²⁶ Menkel-Meadow J. C., Love P. L., Schneider K. A., Sternlight R. J., *Dispute Resolution: Beyond the Adversarial Model*, Aspen Publishers, New York, 2005, 326.

²⁷ შეად. Ervo L., Nylund A., *The Future of Civil Litigation: Access to Courts and Court-annexed Mediation in the Nordic Countries*, Springer International Publishing Switzerland, 2014: Chapter 8, Dahlqvist A., *Mediation in the Swedish Courts: Change by EU Directive*, 137; Adrian L., *Court-Connected Mediation in Danish Civil Justice: A Happy Marriage of a Strained Relationship*, 157.

²⁸ საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, 18/09/2019.

საპროცესო კოდექსის ნორმებით²⁹, ხოლო სანოტარო მედიაცია მოწესრიგებულია „ნოტარიატის შესახებ“ საქართველოს კანონში³⁰ და მასზე არ ვრცელდება „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის ნორმები.³¹ შესაბამისად, მიზანშეწონილად მიგვაჩნია განვიხილოთ სამივე ტიპის მედიაცია და მათი აღსრულების მექანიზმები.

4.1. სასამართლო მედიაციის შედეგად მიღწეული სამედიაციო მორიგების აღსრულების მექანიზმები

სასამართლო მედიაცია, საქართველოში 2012 წლის 1 იანვრიდან ამოქმედდა³² 2019 წლის 18 სექტემბრამდე, მანამ, სანამ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში რიგი ცვლილებები განხორციელდებოდა და „მედიაციის შესახებ“ კანონი ამოქმედდებოდა, სასამართლო მედიაცია რეგულირდებოდა მხოლოდ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის XXI¹ თავში არსებული ნორმებით. კერძოდ, ცვლილებების განხორციელებამდე, სარჩელის სასამართლოში წარდგენის შემდეგ სასამართლო მედიაციას დაქვემდებარებული საქმე შესაძლებელია გადასცემოდა მედიატორს დავის მხარეთა შეთანხმებით დასრულების მიზნით. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მიხედვით, თუ სასამართლო მედიაციის შედეგად მხარეები შეთანხმდებოდნენ, სასამართლო მხარეთა შუამდგომლობის საფუძველზე გამოიტანდა განჩინებას მხარეთა მორიგების დამტკიცების შესახებ. სასამართლო დეტალურად განსაზღვრავდა მხარეთა მორიგების პირობებს საქმის წარმოების შეწყვეტის შესახებ განჩინების სახით.³³ სასამართლო მედიაციის შედეგად მიღწეული შეთანხმება სამართლებრივად გათანაბრებული იყო სასამართლო მორიგებასთან, რომლის აღსასრულებლადაც გამოყენებული უნდა ყოფილიყო მხარეთა მორიგების შემთხვევაში არსებული წესები. განჩინება არ საჩივრდებოდა და დაუყოვნებლივ შედიოდა ძალაში. ამასთანავე, „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-2 მუხლის მიხედვით,³⁴ აღსრულებას ექვემდებარება კერძო და ადმინისტრაციული სამართლის საქმეებზე კანონიერ ძალაში შესული განჩინება. შესაბამისად, ასეთი სამართლებრივი რეგულირება მხარეებს დროის მაქსიმალური დაზოგვის გზით აღსრულებას სთავაზობდა და გამორიცხავდა აღსრულების თავიდან აცილების ან გაჭიანურების შესაძლებლობებს. ამ მხრივ, ცალსახად დაკმაყოფილებული იყო მხარეთა მოლოდინი მედიაციის დაცვის გარანტიების მიმართ (ვერცერთი მხარე ვალდებულების შესრულებას თავიდან ვერ აიცილებს).

საინტერესოა, რამდენად ზღუდავდა აღსრულების ასეთი მექანიზმი მხარეთა ნებაყოფლობითობის პრინციპს, რამდენადაც ევროკავშირის 2008 წლის დირექტივის მიხედვით, სახელმწიფომ უნდა უზრუნველყოს, რომ მხარეთა სურვილის შემთხვევაში გახადოს სამედიაციო მორიგება აღსრულებადი.³⁵ 2019 წლის 18 სექტემბრიდან, მხარეთა მიერ მიღწერული სამედიაციო მორიგების აღსრულების საკითხი, იქნება ეს სასამართლო მედიაციის თუ კერძო მედიაციის შედეგად მიღწეული, უნდა გადაწყდეს XLIV¹³ თავის შესაბამისად.³⁶ რაც ნიშნავს იმას, რომ მხარე უფლებამოსილია მიმართოს სასა-

²⁹ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო, 14/11/1997, თავი XXI¹.

³⁰ საქართველოს კანონი „ნოტარიატის შესახებ“, 04/12/2009, 38-ე მუხლი.

³¹ საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, 18/09/2019, პირველი მუხლი.

³² საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო, 14/11/1997, თავი XXI¹.

³³ ბახნაბიშვილი გ., წიკლაუხი ს., სამედიაციო მორიგების აღსრულების საკითხი საქართველოში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწდეული 2017“, თბ., 2017, 13.

³⁴ საქართველოს კანონი „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“, 16/04/1999, მე-2 მუხლი.

³⁵ Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters, 21.05.2008, Art 6.

³⁶ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, 14/11/1997, XLIV¹³ თავი.

მართლოს სამედიაციო მორიგების აღსრულების შესახებ. სასამართლო, ერთ-ერთი ან ორივე მხარის მიმართვის საფუძველზე ამოწმებს სამედიაციო მორიგების კანონთან შესაბამისობას და მისი აღსრულების შესაძლებლობას და იღებს განჩინებას მისი აღსრულების შესახებ, რომელიც საბოლოოა და არ საჩივრდება და მხარეს განჩინებასთან ერთად გადასცემს სააღსრულებო ფურცელს. ფაქტია, რომ განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილებების შედეგად გათვალისწინებულ იქნა ევროკავშირის დირექტივების მიერ სამედიაციო მორიგების აღსრულებისათვის დადგენილი სტანდარტები და ამ მხრივ მხარეთა ინტერესები და მოლოდინები მედიაციის შედეგით კმაყოფილების მხრივ გათვალისწინებულია კანონის დღევანდელი რედაქციით.

4.2. სანოტარო მედიაციის შედეგად მიღწეული სამედიაციო მორიგების აღსრულების მექანიზმები

მრავალ ქვეყანაში ადგილი აქვს ნოტარიუსების მხრიდან მედიატორის როლისა და მისი ფუნქციების შეთავსებას.³⁷ ევროკავშირის დირექტივით მიხედვით, სამედიაციო მორიგება შესაძლებელია აღსასრულებელი გახადოს სასამართლომ ან სხვა კომპეტენტურმა ორგანომ ქვეყნის კანონმდებლობიდან გამომდინარე.³⁸ ასეთ კომპეტენტურ ორგანოდ, მსგავსად სხვა ქვეყნებისა, გარდა სასამართლოსი, საქართველოში გვევლინება საქართველოს ნოტარიატი.³⁹ სანოტარო მედიაცია საქართველოს სამართლებრივ სივრცეში 2012 წლის 16 მარტის საკანონმდებლო ცვლილებების შედეგად გამოჩნდა „ნოტარიატის შესახებ“ საქართველოს კანონში 38¹ მუხლის - „სანოტარო მედიაციის“ სახით, რომელიც ძალაში შევიდა 2012 წლის 1 ივლისს.⁴⁰

სანოტარო მედიაციის მხარეთა შეთანხმებით დასრულების შემთხვევაში, „ნოტარიატის შესახებ“ საქართველოს კანონის მიხედვით, ნოტარიუსი ადგენს მორიგების აქტს, რომელიც დასტურდება სანოტარო წესით. შესაბამისად, სანოტარო მედიაციის შედეგად მიღწეული შეთანხმება გახლავთ სანოტარო წესით დამოწმებული მორიგების აქტი.⁴¹ აქტით დადგენილი ვალდებულების შეუსრულებლობის შემთხვევაში იძულებითი აღსრულება ხორციელდება ნოტარიუსის მიერ გაცემული სააღსრულებო ფურცლის საფუძველზე „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი წესით. ნოტარიუსი გასცემს სააღსრულებო ფურცელს იმ სანოტარო აქტის აღსასრულებლად, რომლის საფუძველზე დადგენილი ვალდებულების აღსრულება კანონმდებლობის შესაბამისად დაიშვება ნოტარიუსის სააღსრულებო ფურცლის საფუძველზე და არ არის გასული ვალდებულების შესრულების ხანდაზმულობის კანონით დადგენილი ვადები.⁴² რამდენადაც სანოტარო მედიაციის შედეგად შემუშავებული მორიგების აქტის აღსასრულებლად საქართველოს კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს სააღსრულებო ფურცლის განსაკუთრებულ წესს, გამოიყენება ზოგადი წესები, რომლის საფუძველზეც შესაძლებელია ნოტარიუსისგან სააღსრულებო ფურცლის გამოთხოვა. ნოტარიუსისგან სააღსრულებო ფურცლის გამოსათხოვად აუცილებელია ორი პირობა არსე-

³⁷ Schonewille F., Euwema M., *Mastering Mediation Education*, Maklu, Antwerpen/Apeldoorn/Portland, 2012, 82-83.

³⁸ Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters, 21.05.2008, Art 6(2).

³⁹ De Palo G., Trevor M.T., *EU Mediation Law and Practice*, Oxford University Press, 2012, 137 (11.31).

⁴⁰ საქართველოს კანონი „ნოტარიატის შესახებ“, 04/12/2009, 38-ე მუხლი.

⁴¹ სუხიგაშვილი ე., *სანოტარო სამართალი*, თბ., 2012, 135-136.

⁴² *ღეონიძე ი., ნუსებიძე მ.*, *სანოტარო მედიაციის ინსტიტუტის თავისებურება ქართულ სამართალში და მისი განვითარების პერსპექტივა*, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწდეული 2018-2019, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 104.

ბობდეს კუმულაციურად: მხარეთა შორის სანოტარო მედიაციის ფარგლებში შედგენილი სანოტარო აქტის აღსრულებასთან დაკავშირებით არსებული შეთანხმება და ამავე აქტში სააღსრულებო ფურცლის გაცემის სამართლებრივი შედეგების წერილობითი განმარტება.⁴³ თუ მხარეები სანოტარო მედიაციის ფარგლებში შედგენილ მორიგების აქტში არ გაითვალისწინებენ აღსრულების საკითხს, მხარეებს უნარჩუნდებათ სასამართლოსთვის მიმართვის გზით აღსრულების ფურცლის გამოთხოვის უფლება.⁴⁴ აღნიშნული მიდგომა სავსებით შეესაბამება „სამოქალაქო და კომერციულ საკითხებში შუამავლობის გარკვეულ ასპექტებზე“ ევროპარლამენტისა და საბჭოს N2008/52/EC დირექტივას, რომელიც ითვალისწინებს შესაძლებლობას, სამედიაციო მორიგება გახდეს აღსრულებადი სასამართლოს ან სხვა კომპეტენტური ორგანოს მიერ.⁴⁵ სანოტარო მედიაციის აღსრულების მექანიზმი, სასამართლო მედიაციისგან განსხვავებით არ ზღუდავს მხარეთა ნებაყოფლობითობის პრინციპს და შეესაბამება ევროკავშირის სტანდარტებს.⁴⁶

4.3. კერძო მედიაციის შედეგად მიღწეული სამედიაციო მორიგების აღსრულების მექანიზმები

კერძო მედიაცია საქართველოში წლების განმავლობაში რჩებოდა საკანონმდებლო რეგულირების მიღმა, რაც ბევრ კითვას აჩენდა კერძო მედიაციის აღსრულების მექანიზმებზე. კერძოდ, კერძო მედიაციის შედეგად მიღწეული შეთანხმება წარმოადგენდა ხელშეკრულებას და მის მიმართ გამოიყენებოდა ხელშეკრულების მიმართ კანონმდებლობით გათვალისწინებული ნორმები. შესაბამისად, კერძო მედიაციის პროცესთან მიმართებით არ არსებობდა მედიაციის ძირითადი პრინციპების დაცვის გარანტია და მათი გათვალისწინება პირდაპირ ხელშეკრულებაში უნდა მომხდარიყო. მხარეს, მეორე მხარის მიერ ვალდებულების დარღვევისას, სარჩელით უნდა მიემართა სასამართლოსთვის და სამართალწარმოების გზით მოეთხოვა საკუთარი უფლების დაცვა. აღნიშნულიდან გამომდინარე შეიძლება ითქვას, რომ მხარეთა მხრიდან მედიაციის მიმართ არსებული მოლოდინები ხარჭებისა და დროის დაზოგვის კუთხით არ იყო უზრუნველყოფილი და მედიაციის ეს უპირატესობა სარგებლის მიღმა რჩებოდა. რეალობა არსებითად შეიცვალა მას შემდეგ, რაც 2019 წლის 18 სექტემბერს საქართველოს პარლამენტმა მიიღო კანონი „მედიაციის შესახებ“⁴⁷ და ასევე განახორციელა ცვლილებები სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში, რომელთა მოქმედებაც გავრცელდა შეთანხმების საფუძველზე წარმართულ მედიაციაზე. აღნიშნული კანონით, სამედიაციო მორიგება შესაძლებელია ადასრულოს სასამართლომ, თუ ეს მხარეთა მიერ იქნება შეთანხმებული.⁴⁸ აღსანიშნავია, რომ მედიაციის შესაძლო შედეგები და მხარეთა მიერ შეთანხმების მიღწევის შედეგად შედგენილი სამედიაციო მორიგების აღსრულების წესი მხარეებს მედიატორმა მედიაციის დაწყებამდე უნდა განუმარტოს.⁴⁹

⁴³ ბახნაბიშვილი გ., წიკლაუხი ს., სამედიაციო მორიგების აღსრულების საკითხი საქართველოში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2017“, თბ., 2018, 19.

⁴⁴ Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters, 21.05.2008, Art 6.

⁴⁵ ხაჩიგონაშვილი ნ., მედიაცია ქართულ ნოტარიატში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2018-2019, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 21.

⁴⁶ Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters, 21.05.2008, Art 6.

⁴⁷ საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, 18/09/2019.

⁴⁸ იქვე, მე-13 მუხლი.

⁴⁹ იქვე, მე-8 მუხლი.

სასამართლოს შესაძლებელია მიმართოს ერთ-ერთმა ან ორივე მხარემ სამედიაციო მორიგების აღსრულების მოთხოვნით. სასამართლო განიხილავს სამედიაციო მორიგების აღსრულების საკითხს და ამოწმებს თუ რამდენად შესაბამისია სამედიაციო მორიგების შინაარსი კანონმდებლობასთან⁵⁰. სამედიაციო მორიგებაზე უარის თქმის საფუძვლებად სასამართლოს განესაზღვრა ორი დამოუკიდებელი წინაპირობა. კერძოდ, თუ სამედიაციო მორიგების შინაარსიდან გამომდინარე მისი აღსრულება შეუძლებელია ან თუ იგი ეწინააღმდეგება საქართველოს კანონმდებლობას, სასამართლოს შეუძლია უარი თქვას მის აღსრულებაზე.⁵¹ ამ შემთხვევაში მხარეს შეუძლია კერძო საჩივრით გაასაჩივროს სასამართლოს განჩინება აღსრულებაზე უარის თქმის შესახებ. თუ აღსრულებაზე უარის თქმის საფუძველი არ არსებობს, მოსამართლე იღებს გადაწყვეტილებას სამედიაციო მორიგების აღსრულების თაობაზე განჩინების ფორმით, რომელიც საბოლოოა და არ საჩივრდება, ხოლო მხარეს განჩინებასთან ერთად გადასცემს სააღსრულებო ფურცელს.⁵² ამ მხრივ, საქართველოს მხრიდან ეროვნული კანონმდებლობის ცვლილება ევროკავშირის სტანდარტების ჰარმონიზაციისკენ წარმატებით გადადგმული ნაბიჯია, რომელიც საზოგადოების კერძო მედიაციისადმი ინტერესისა და ნდობის ჩამოყალიბების მყარი საფუძვლის შექმნის გარანტიაა.

5. დასკვნა

სტატიაში გამოკვლევულმა საკითხებმა, შეიძლება ითქვას, დაგვანახა მედიაციის ზოგადი სამართლებრივი მოწესრიგების გაანალიზებისა და გადახედვის საჭიროება. აუცილებელია, მედიაცია ჩამოყალიბდეს, როგორც პროცესი და საზოგადოებისთვის დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ამ გზის უპირატესობები მაქსიმალურად რეალიზდეს საკანონმდებლო სივრცეში. განვითარების გზაზე ზემოთ განხილული მედიაციის სახეები და მათი აღსრულების საკითხი, რამაც ზოგადი წარმოდგენა შეგვიქმნა იმაზე თუ რა გამოწვევების წინაშე დგას საქართველოში ეს სფერო და რა ნაბიჯები გადაიდგას საკანონმდებლო კუთხით მედიაციის ევროკავშირის სტანდარტებთან წარმატებით ჰარმონიზაციისათვის. კიდევ ერთხელ უნდა აღინიშნოს, რომ კანონის საკანონმდებლო ცვლილებებამდე არსებული რედაქციით, სასამართლო მედიაციის აღსრულებისას იზღუდებოდა მედიაციის უმთავრესი პრინციპი - ნებაყოფლობითობა, რამდენადაც სასამართლო მედიაციის შედეგად მიღწეული შეთანხმება მტკიცდებოდა განჩინების სახით და ექვემდებარებოდა იძულებით აღსრულებას, მიუხედავად მხარეთა სურვილისა.⁵³ ევროპული დირექტივით, სახელმწიფომ უნდა უზრუნველყოს, რომ მხარეთა სურვილის შემთხვევაში გახადოს სამედიაციო მორიგება აღსრულებადი.⁵⁴ ეს პრობლემა შეიძლება განპირობებული ყოფილიყო სასამართლო მორიგებისა და სასამართლო მედიაციის შედეგად მიღწეული შეთანხმების სამართლებრივი გათანაბრებით. დღევანდელი რედაქციით, ევროპული დირექტივა გათვალისწინებულ იქნა და დაცულია მხარეთა ნებელობა სამედიაციო მორიგების აღსრულების თაობაზე.

ასევე შესაძლებელია ითქვას, სანოტარო მედიაციის შედეგად მიღებული მორიგების აქტის აღსრულების გადაწყვეტის საკითხი ევროკავშირის სტანდარტებთან შესაბა-

⁵⁰ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, 14/11/1997, 363³¹-ე მუხლი.

⁵¹ იქვე, 363³²-ე მუხლი.

⁵² იქვე, 363³³-ე მუხლი.

⁵³ Hopt K. J., Steffek F., *Mediation: Principles and Regulation in Comparative Perspective*, Oxford University Press, Hamburg, 2013, 49.

⁵⁴ Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters, 21.05.2008, Art 6.

მისობაშია. მისი, როგორც მედიაციის პროცესის მწარმოებელი ორგანოს არსებობა სრულიად გამართლებულია ევროკავშირის დირექტივით, რომელიც ითვალისწინებს მედიაციის პროცესის წარმართვას სხვა კომპეტენტური ორგანოს მიერ ქვეყნის კანონმდებლობიდან გამომდინარე და გერმანული და ავსტრიული პრაქტიკა ამ გზის რეალიზაციას ნათლად ადასტურებს.⁵⁵

ყველაზე მნიშვნელოვანი პრობლემა რაც საკანონმდებლო ცვლილებების განხორციელებამდე არსებულ კანონის რედაქციებში წარმოიშვებოდა აღსრულების მექანიზმებზე საუბრისას, იყო კერძო მედიაციის შემთხვევა. მხარეთათვის ამ გზით მიღწეული შეთანხმების აღსრულება ნაკლებ სანდოობას იწვევდა ზოგადად მედიაციის პროცესისადმი, რამეთუ არ არსებობდა მისი აღსრულების სამართლებრივი გარანტია, რამდენადაც იგი განიხილებოდა, როგორც სხვა ნებისმიერი ჩვეულებრივი სახის ხელშეკრულება. ამ შემთხვევაში ოპტიმალურად მიგვაჩნია, „მედიაციის შესახებ“ კანონითა და საქართველოს საქმოქალაქო საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებული მოწესრიგება, რაც ნამდვილად წინგადადგმული ნაბიჯია მედიაციის, როგორც დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის დანერგვისა და წარმატებით განვითარებისთვის, ვინაიდან რაც არ უნდა გამართული იყოს მედიაციის პროცესი, მისი გამოყენება აზრს დაკარგავდა თუკი მიღწეული მორიგების აღსრულება სათანადოდ ვერ განხორციელდებოდა.

„ხალხს სწრაფი და მარტივი, უფორმალო სამართალი სჭირია.. დარღვეულ უფლებასა მსწრაფლ აღდგინება უნდა“ ილია ჭავჭავაძის ამ სიტყვებით შეგვიძლია აღვნიშნოთ თუ რაოდენ მნიშვნელოვანია მედიაციის საკანონმდებლო დონეზე გამართული და ეფექტური მუშაობა. მოკლედ შეიძლება ითქვას, რომ სამედიაციო აღსრულების ნების საკანონმდებლო რეგულაციისას მისი თითოეული დეტალის განსაზღვრას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს და იმედს გამოვთქვამთ, რომ ნაშრომში წარმოდგენილი მიგნებები სათანადოდ აისახება საქართველოს კანონმდებლობის ჰარმონიზაციის პროცესში.

ბიბლიოგრაფია:

1. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, 14/11/1997.
2. საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, 18/09/2019.
3. საქართველოს კანონი „ნოტარიატის შესახებ“, 04/12/2009.
4. საქართველოს კანონი „სააღსრულებო წარმოებათა შესახებ“, 16/04/1999.
5. ბახნაბიშვილი გ., წიკდუაძე ს., სამედიაციო მორიგების აღსრულების საკითხი საქართველოში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადური 2017“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2018, 13, 19.
6. დავითაშვილი გ., სასამართლო ორგანიზაცია და პროცესი ქართულ ჩვეულებით სამართალში, თსუ-ის გამომცემლობა, თბ., 2004, 13.
7. დავითაშვილი გ., სამედიაციო სასამართლო ანუ „რჯული“ ხევსურეთში, თსუ-ის გამომცემლობა, თბ., 2001, 14, 16.
8. კეკელია მ., ტერმინ „ბჭის“ შინაარსისათვის ქართული სამართლის წიგნებში, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ჟურნ. „მაცნე“, №4, 1973, 169-170.
9. დეონიძე ი., ნუცუბიძე მ., სანოტარო მედიაციის ინსტიტუტის თავისებურება ქართულ სამართალში და მისი განვითარების პერსპექტივა, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადური 2018-2019, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 104.
10. სუხიგაშვილი დ., სანოტარო სამართალი, თბ., 2012, 135-136.
11. ცეხცვაძე გ., მედიაცია დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ფორმა, თბ., 2010, 62.
12. ხაჩიგონაშვილი ნ., მედიაცია ქართულ ნოტარიატში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადური 2018-2019, სპეციალური გამოცემა“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 21.

⁵⁵ Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters, 21.05.2008, Art 6(2).

13. Code of Civil Procedure of Germany.
14. Green Paper on ADR, 19/04/2002.
15. UNCITRAL Model Law on International Commercial Conciliation with Guide to Enactment and Use, 2002.
16. UNCITRAL Model Law on International Commercial Mediation and International Settlement Agreements Resulting from Mediation, 2018.
17. Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters, 21/05/2008.
18. Directive 2013/11/EU, of the European Parliament and of the Council, On Consumer ADR, 21/05/2013.
19. The Slovenian Legislation Implementing The EU Mediation Directive.
20. *Adrian L.*, Court-Connected Mediation in Danish Civil Justice: A Happy Marriage of a Strained Relationship, 157.
21. *Dahlqvist A.*, Mediation in the Swedish Courts: Change by EU Directive, 137.
22. *De Palo G., Trevor M.T.*, EU Mediation Law and Practice, Oxford University Press, 2012, 137(11.31).
23. *Ervo L., Nylund A.*, The Future of Civil Litigation: Access to Courts and Court-annexed Mediation in the Nordic Countries, Springer International Publishing Switzerland, 2014: Chapter 8.
24. *Espilugus C., Iglesias J. L., Palao G.*, Civil and Commercial Mediation in Europe: National Mediation Rules and Procedures, Vol.I, Cambridge, 2013, 23, 172, 175.
25. *Goldsmith J.C.*, ADR in Business, Practice and Issues across Countries and Cultures, Kluwer Law International, New York, 2006, 4.
26. *Hopt J. K., Steffek F.*, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, 2013, 7, 49, 275-276, 542, 1280.
27. *Menkel-Meadow J. C., Love P. L., Schneider K. A., Sternlight R. J.*, Dispute Resolution: Beyond the Adversarial Model, Aspen Publishers, New York., 2005, 326.
28. *Reinhard G., Hannes U.*, Die Zukunft der Mediation in Deutschland, Beck, Munchen, 2008, 55.
29. *Schonewille F., Euwema M.*, Mastering Mediation Education, Maklu, Antwerpen., Apeldoorn., Portland., 2012, 82-83.
30. <https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_zpo/englisch_zpo.html> [29/11/2019].
31. <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52002DC0196>> [29/11/2019].
32. <<http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201105/20110518ATT19582/20110518ATT19582EN.pdf>> [29/11/2019].
33. <http://www.uncitral.org/pdf/english/commissionsessions/51st-session/Annex_II.pdf> [29/11/2019].